

# Kreupelheidsdiagnostiek



## Drs. Henk van Enkevort

In 1986 als dierenarts afgestudeerd in Utrecht en sinds 2000 Erkend Paardendierenarts.

Hoefslag publiceert maandelijks een artikel waarin een veterinair onderwerp wordt behandeld. Deze artikelen zijn geschreven door de vijf Erkend Paardendierenartsen van Dierenartsenpraktijk Moergestel. Deze vijf paardendierenartsen werken vanuit een klassieke, reguliere geneeskunde en volgen de moderne ontwikkelingen op de voet. Elke paardendierenarts heeft zich vanuit eigen interesse in een of meerdere onderdelen van de veterinaire geneeskunde bekwaamd. De veterinaire werkzaamheden zijn op basis van die interesse verdeeld. De auteur van dit artikel richt zich in het bijzonder op keuringen, orthopedie en in de zomermaanden gynaecologie. In zijn vrije tijd houdt hij zich bezig met het fokken van paarden, het opleiden van jonge paarden en het begeleiden van zijn partner in de dressuursport.

Op [www.dapmoergestel.nl](http://www.dapmoergestel.nl) vindt u alle Hoefslagartikelen van DAP Moergestel.

**Ondanks grondig uitgevoerde aankoopkeuringen en verantwoorde trainings- en wedstrijdschema's komt het helaas geregeld voor dat paarden en pony's kreupel worden. In de paardengeneeskunde is dit zelfs de meest voorkomende reden om een dierenarts te raadplegen.**

Tekst: Henk van Enkevort | Foto's: DAP Moergestel

Soms kan er even afgewacht worden, vaak echter moet onderzoek plaatsvinden naar de oorzaak. Daarna kan gekeken worden wat eraan gedaan kan worden. Het onderzoek kan het beste uitgevoerd worden in een goed geoutilleerde paardenkliniek. Daar zijn alle faciliteiten aanwezig voor een grondig en gedegen onderzoek. Een deskundig dierenarts zal de kreupelheid via een protocollaire aanpak beoordelen. Hoe gaat zo'n onderzoek in zijn werk? En waarom is een kreupelheidsonderzoek meer dan even kijken en wat röntgenplaatjes schieten?

## Anamnese

Een zeer belangrijk onderdeel is de anamnese, ofwel het verhaal eromheen. Wat zijn de klachten en wat is er gebeurd?

Aangezien paard en pony het niet kunnen vertellen, is het van essentieel belang dat de eigenaar zoveel mogelijk informatie kan geven over wat er met het paard gebeurd is. Een aantal voorbeelden:

- is de kreupelheid langzaam ontstaan of is er sprake van een acuut probleem?
- is de kreupelheid tijdens het werk ontstaan?
- wordt de kreupelheid erger tijdens het rijden?

- is de kreupelheid continue hetzelfde of zijn er dagen dat er eigenlijk niets te zien is?

## Beweging en belasting

Vervolgens wordt de patiënt in beweging bekeken. Eerst in stap en draf op de rechte lijn, daarna op de harde cirkel. Zo kan de dierenarts zien aan welk been het paard kreupel is en om welk soort kreupelheid het gaat. Is het een belastingskreupelheid, dus is met name de belasting van het betreffende been pijnlijk of gaat het om een bewegingskreupelheid, waarbij met name de beweging van het betreffende been de grootste problemen geeft? Ook een combinatie van beide is mogelijk. Normaal gesproken is een paard met een belastingskreupelheid duidelijker kreupel op de volte met het kreupele been als binnenbeen. Met een bewegingskreupelheid daarentegen is een paard juist kreupeler met het kreupele been als buitenbeen. Voor de arts zijn dit belangrijke aanwijzingen. Een belastingskreupelheid wordt bijna altijd veroorzaakt door een probleem in ondervoet of kogel, terwijl de oorzaak van een bewegingskreupelheid bijna altijd hogerop moet worden gezocht. Hierna wordt – indien dit noodzakelijk wordt geacht en het geen risico met zich meebrengt – het paard gelongeerd op de zachte bodem. Een peesprobleem bijvoorbeeld uit zich soms beter op een zachte bodem dan op de harde vlakke cirkel.

## Buigproef

Indien een probleem in de ondervoet wordt vermoed, wordt meestal eerst de visiteertang ter hand genomen, waarmee je stukje voor stukje in de hoof kunt knijpen om erachter te komen of er ergens een pijnlijke plek zit. Mensen komen vaak met hun paard naar de kliniek met in hun hoofd de ergste scenario's, terwijl er gelukkig niets anders aan de hand is dan een in feite onschuldige zoolzweer. Geeft de visiteertang geen resultaat, dan wordt het been onderworpen aan nauwkeurig



*Een echo, bij voorkeur gemaakt in de rustige omgeving van de kliniek, geeft veel informatie over de pezen van de ondervoet.*

onderzoek van alle onderdelen: hoef, kroonrand, kootholte, kogel, pijp met buigpezen en griffelbeentjes, voorknie of sprong, bovenarm of schenkel en ten slotte boeggebied of bil. Daarna volgen meestal de buigproeven. Enige tijd druk uitoefenen op een bepaald gewricht kan de kreupelheid duidelijk verergeren. Ook dit is weer een aanwijzing over in welk gebied van het been de dierenarts de oorzaak van de kreupelheid moet zoeken. Anders dan bij een aankoopkeuring kunnen dus ook andere gewrichten dan ondervoet of sprong met een buigproef belast of onderzocht worden.

### Injecties

Voor een iets concretere aanpak wordt gebruikgemaakt van zogenaamde diagnostische injecties. Daarbij wordt een deel van de voet of het been met behulp van een injectie verdoofd. Op diverse plaatsen in het been is het mogelijk om door middel van het plaatsen van een injectie rondom een zenuw het achterliggende gebied gevoelloos te maken. Indien na de inwerking van de verdoving het betreffende paard niet meer kreupel



Bij takkenanesthesie worden met twee prikjes in de kootholte de achterste hoefhelft, de zool en het hoefkatrolgebied ongevoelig gemaakt.



Een los botfragmentje in het hoefgewricht was in dit geval de uitkomst van een uitgebreid onderzoek met uiteindelijk deze röntgenopname.

is, moet de oorzaak van de kreupelheid gezocht worden in het verdoofde deel. Blijft de kreupelheid aanwezig, dan moet nog een gebied hogerop worden verdoofd. Dit proces wordt herhaald tot het gebied is gevonden waarin zich de oorzaak bevindt. Wanneer de dierenarts nog specifiekere te werk wil gaan, bestaat de mogelijkheid om ieder gewricht of zelfs peesschede afzonderlijk in te spuiten met een verdovingsvloeistof. Dit gebeurt meestal in een later stadium, om nog nauwkeuriger de locatie van de oorzaak van het probleem aan te kunnen geven. Het paard zal dan opgenomen worden voor dit vervolgonderzoek op de volgende dag.

### Röntgen en echo

Als bekend is waar de oorzaak van de kreupelheid zit, hebben de meeste klinieken twee opties om de echte oorzaak in beeld te brengen: röntgenbeeld en echo. De röntgendiagnostiek zal uitwijzen of er iets mis is met de

botten en of gewrichten, terwijl de echo aangeeft of er problemen zijn in de weke delen (pezen en gewrichtsbanden). Het komt ook voor dat beide technieken van beeldvorming gebruikt worden om iets te zeggen over afwijkingen. Indien na een dergelijk uitgebreid onderzoek nog steeds geen harde diagnose gesteld kan worden, kan gebruik worden gemaakt van enkele zeer geavanceerde – voor de paardengeneeskunde relatief nieuwe – beeldvormende technieken, zoals MRI-scan en scintigrafie. Deze onderzoeksmethoden zijn kostbaar en in veel gevallen gelukkig niet nodig. Pas na deze uitgebreide onderzoeken komt de eventuele behandeling van de kreupelheid aan de orde, een onderwerp dat een volgende keer aan de orde komt. |

Peter Rulkens behandelt volgende keer therapeutische mogelijkheden bij kreupelheid.